Klíčová slova

Reprezentace – parlamentní budova – soutěže – veřejná debata – centrum Prahy – Československo – Střední Evropa

Anotace

Jan Kober: Mezi místem, reprezentací a možnostmi: Hledání urbanistického umístění a architektury československé parlamentní budovy. Kvalifikační práce, Univerzita Karlova v Praze, 242 stran.

Diplomová práce zkoumá bezmála zapomenutý příběh snah o zbudování nové parlamentní budovy. Na počátku XIX. století opustil český zemský sněm své odvěké sídlo na Pražském hradě a přestavěl si nový palác na Malé Straně. Na počátku 20. století se Praha stala prudce se rozvíjejícím městem, jemuž však, na rozdíl od evropských hlavních měst, chyběla, až na několik výjimek, nová monumentální architektura veřejných budov. To vedlo k myšlence výstavby podstatně větší a reprezentativnější parlamentní budovy (Antonín Balšánek), ovlivněné pařížským vzorem. Obnova nezávislého státu v roce 1918, stejně jako s tím spojené zvýšení počtu poslanců, vedly okamžitě k požadavkům na novou budovu a také ke vzniku různých iniciativních návrhů autorů, jakými byli Václav Roštlapil, Max Urban, Antonín Balšánek a Bohuslav Fuchs. Politické změny umožnily uskutečnit rovněž starou vizi Velké Prahy, sjednocení historického centra s předměstími a vytvoření Státní regulační komise. Komise vypsala architektonickou soutěž na řešení severozápadního sektoru Velké Prahy, zahrnující rovněž umístění a podobu nové parlamentní budovy na Letenské pláni, to vše ve snaze umožnit přesídlení nově dvojkomorového parlamentu ze staré budovy (horní komora) a z koncertního domu Rudolfina (dolní komora) do jediné a reprezentativní budovy. Avšak vliv soutěže z roku 1920 se ukázal být omezený, stejně jako politická vůle ke stavbě v následujících letech zmizela. Komise přesto vyhlásila roku 1928 novou soutěž a s ní zahájila i konflikt s Národním shromážděním, jehož členové se cítili být omezeni v možnosti klíčových rozhodnutí o své vlastní nové budově. Konflikt nakonec vyústil v kompromis dvojité soutěžní poroty (vedle standardní poroty Státní regulační komise ještě separátní poroty Národního shromáždění). Přesto znamenala soutěž z roku 1928 průlom nové generace mladých českých modernistických architektů (Josef Štěpánek, Jaromír Krejcar, Kamil Roškot), přičemž Štěpánkův návrh zvítězil v obou porotách. Avšak parlamentní elity, nadále nespokojené vypsaly pouhých několik měsící nato, roku 1929 další soutěž na vyhledání místa pro komory parlamentu ve vnitřním městě a mimo Letnou. Navzdory mnoha obtížím spojeným s touto soutěží, je třeba konstatovat, že vedle k novému úsilí dvou z vítězů soutěže z roku 1928, Kamila Roškota a Josefa Štěpánka, kteří nově představili návrhy odlišné od původních a přesto snad ještě více vynikající. Roztržka o umístění parlamentní budovy nebyla ve skutečnosti nikdy smířena ani vyřešena. Roky velké hospodářské krize stejně jako obrovských vojenských rozpočtů ve 30. letech neumožnila až do poloviny 40. let oživení snah o stavbu nové parlamentní budovy.